

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZEGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
Str. A. Muresan (Attila-utca) 10.
Telefon 158. sz.

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK BÁLINT
az EME főtitkára.

A lapot az EME tagjai tagsági
illetmény fejében kapják. A lap
megjelenik havonként egyszer.

A méhész, mint üzletember.

Írta és az E. M. E. szeptember hó 4-én Marosvásárhelyen tartott méhészeti vándorgyűlésén előadta: **Engli Vilmos.**

Egyesületünk nagyon t. Vezetősége szívélyes és engem kiűntető felhívása kapcsán akarom elgondolásomat ismertetni, amely a méznek *nagyobb fogyasztását*, következőleg jobb értékesítését célozza, — amivel elérhető lenne, hogy a méhész munkája közéletünkben jobban érvényesülhessen.

Fontosnak tartom napjainkban különösen, hogy minél több alkalmat ragadjunk meg *az együttes megbeszélésekre*, mert a méhészet hosszú idő óta nehéz *válsággal* küzd s talán ma érte el tetőfokát, amikor mézet alig lehet értékesíteni, —

Ez a válság nemesak az értékesítést érinti, — bár gazdasági téren ez a legsúlyosabb, — hanem átterjed *a termelésre is*. Az egész világon a gazdasági élet minden terén *tultermeléssel* találkozunk.

Mi is, — nemesak köröskörül az egész világon, — *többet termelünk*, mint két évtized előtt, aminek okát a háboru okozta általános leszegényedésben látom.

Aki csak tehette, méhgazdaságot létesített, — azok is, akiknek helyük és alkalmuk nem volt hozzá. A méhészet iránt fogékonyoknak és legtöbbszörnek, az volt a felfogása, hogy méhészkedjünk *minden körülmények között*, hogy biztos és jó jövedelemhez lehessen jutni. Olyanok is, elkezdtek méhészkedni, akik méhlegelővel alig rendelkeztek, alapfoglalkozásuk nem vágott össze a méhgazdasággal. Ezeknek nagy része csakhamar beleunt a meddő kísérletezésekbe, de a kitaratók és azok, akik kedvezőbb körülmények között voltak: megmaradtak. Merem állítani, hogy az eltelt 20 év óta a méhészek száma *megötszöröződött* s a termelés elérte az akkori idők *tízszerezését*. Hogy csak egy példával szolgáljak, — az 1910-es

években magam voltam *egyedül* Palotailván, aki modern alapokon méhészkedett. Ma már 10-nél is több ezek száma, akik községem területén méhészkednek. Akkor alig 100 törzs volt a méhészkedés alapja, ma már az 1000 törzset megközelíti. Micsém természetesebb, hogy a termelés annak arányában *emelkedett*.

Ez a körülmény — és azt örvendetesen állapítom meg, — megjavította a méhészkedő, kis pénzü emberek sorsát.

A válságot nem is a többtermelésnek tulajdonítom, mininkább, hogy a *fogyasztás kicsi* termelésünkhöz képest.

Belföldi fogyasztásunk nem tartott lépést a termeléssel, s hogy miért nem? Azt a háboru utáni rossz és mindinkább rosszabb gazdasági helyzettel tudom magyarázni. A méz táplálkozásban és hozzá teszem, hogy a gyógyászatban is, nem vesztette el jelentőségét, sőt a figyelem a szakkörök részéről határozottan annak jóságára terelődött. Kivitelünk alig jöhet számításba!

Néhány évvel ezelőtt világgá röpitették az eszmét, hogy *sokat, mentől többet termeljünk!* Az alapgondolat helytálló volt, ha magával hozta volna a több, mentől több fogyasztás is. Ha a több termelést hirdetőik számoltak volna a fogyasztó közönség teherbíró képességével. A fogyasztók táborá ugyan a legnagyobb részben a háboru által leszegényedett közönségből kerül ki. A többtermelés így *csödbe* jutott, mert nincs olyan arányu fogyasztás.

A rendkívül rossz gazdasági viszonyok hatását a méhészek is érzik, amelynek következménye az, hogy a méhészel *idő előtt* elárasztják a piacot ajánlatukkal és igyekeznek egymást árban *lelicitálni*, amelynek hatása: a méz árának egyenlőtlenességében nyilvánul meg.

Következményes bajnak tulajdonítom, hogy a méhészek igyekeznek termelését *minden elfogadható* áron értékesíteni, — mézén idő előtt tuladni, amelynek nyomában ismét feltűnik közéletünk csökevénye: a lánckereskedelem. Ez a szó a háborus maradványokkal letűnt. Nem is volt szimpatikus; nevezhetjük ezt *közvetítésnek*. Személyesítőjét kereskedői nyelven spekulánsnak, magyarul számítónak.

A méhész hivatásánál fogva a városi élettől távol, a közforgalmi helyektől 30—30, sőt több kilométer távolságban méhészkedik. Ott, ahol bő virágzás van, hogy a méhek részéről mentől több nektárt biztosíthasson. A méhész munkája a *lekööttség* életpéldája, — alig van ideje, hogy termékét a mag

idejében a piacra vigye. Ez és anyagi gondjai azonban arra készítetik a méhészt, hogy a méhszinben várja a vevőt. Fizetési kötelezettségei vannak, sürgős a mézvásár, el kell adni ur. Valóságos étlapot állított össze, ahol a méz *uralkodó sze-* a termést, *ami nincsen*, ami még az atyai gondviselőnk kebelében rejtőzik.

Spekuláns mindenhol akad s a méhész örvend, hogy van valaki, aki pénzt ad előre a remélt termésre. A vásár megtörténik, a méhész örül az előlegnek, s csak akkor bánja a vásárt, amikor telnek a kannák, és a méz ára a forgalomban csaknem kétszerakkora, mint amennyiért a spekulánsnak lekötötte. A spekuláns viszi a kannákat és megvigasztalja a méhészt, hogy jövő tavasszal *ismét kaphat* pénzt előre, közmondosan: a róka bőrére!

Az így gazdát cserélt méz *nem kerül* mindjárt a fogyasztó asztalára, hanem raktárakba vándorol, hogy kirtartson a magasabb ár elérése végett. A spekuláns t. i. a legtöbbször nem üzletezik a maga pénzével, — az előleg is az „angroszista“ bugyilárisából kerül ki, — mire a méz az üzletekbe, pláne a fogyasztó asztalára kerül: meg van az ára is! Ez azonban nem hoz örömet a méhészek azon kevésének, akik rendszeres időben akarják elhelyezni, *a közvetlen fogyasztásnak* átadni a mézet. Bár a cukoráron, a detail üzleteknek is. Ezek rendszerint el vannak látva már, idéző jel között mondván: „Olesó“ mézzel, mert a méz már csak a leelőlegezett méhészek volt olesó.

Pedig minden igényünk meg van reá, hogy mézünkért *ár a cukor árát* megkaphassuk — noha nem tudom a répacukrot a méz mellé helyezni. A méz úgy is, mint táplálék, élvezeti cikk és csemege, úgy is, mint gyógytényező, a cukor lelett áll.

A méhészek általában a legjobban tudják, de mindenkinek tudni kellene, — a társadalmi osztályokra való tekintet nélkül, — hogy orvosi szakkörökben milyen beajánlóan vélekednek a mézről. Oda helyezik az ember napi tápláléka mellé, de nemcsak, hanem fennen hirdetik a gyógyászatban elért kedvező eredményeit a méznek.

Közkézen forog nyomtatásban is néhány orvosi híresség szakvéleménye a méz kitűnő hatásairól, sőt szembeállításokat olvastam a forgalomban levő, s nagy fogyasztásnak örvendő répacukorral. Dr. Börner német orvos p. o. egyenesen *árosnak* minősíti az egészségre a répacukor használatát.

Sajnosan tapasztalom, hogy a közönségnek legnagyobb része *nem ismeri eléggé* a méznek kiváló tulajdonságait a répacukorral szemben. Csak néha napján siet egy kiesi mézért, ha a háznál beteg van, holott *állandóan* táplálkozniok kellenne vele. Nem volna szabad egy háztartásból sem hiányoznia a méznek, akkor a patikaszmála értéke is lassanként lefogyna. Nem volt annyi baj és betegség a háznál.

Hogy a fogyasztóközönség hogyan éljen a mézzel, hogyan sorozhatja napi táplálkozásához, — elhagyván ebből az egészségre sokszor ártalmas cukorkákat és más hasonló esemegéket, — az orvosi szakkörök részéről sokan megírták és a múlt évben megtartott kolozsvári jubiláris kiállítás kongresszusán részletesen elmondta azt dr. Filep Gyula egyet. magántanárs. hogy *a méz milyen szerepet játszik* a táplálkozásban.

Sokat lehetne még beszélni a méz hasznáról, de az ide rövidsége miatt, hangsúlyozni kívánom esupán, hogy mennyire üdvös volna, s nemesak a méhészeknek, hanem a közjólétnek is, *a köztudatba vinni* a méz napi használatát a táplálkozásban. Jelentékenyen emeli lehetne a méznek belföld fogyasztását, — következőképpen *közelebb* lehetne hozni mézünk fogyasztóit hozzánk, a méhészekhez. A közvetítést a méhészfogyasztó zsebére törtéző spekulációt, ha nem is egészen megszüntetni, de a legesekélyebbre lehetne redukálni.

A külállamokban, pl. Németországban is, óriási *propagandát* fejtenek ki a méz több fogyasztása érdekében. Reklámaiktól valósággal hemzseg az egész ország. Bárhova fordul az ember: mindenütt megtaláljuk a méznek és a különböző mézkészítményeknek dicséretét, reklámját. Nálunk, — sajnos, — oly emberek is vannak, akik *ma sem tudják*, hogy mire való tulajdonképpen a méz? És ezért nálunk a belföld fogyasztás emelése érdekében a prapagandának még *nagytöret* van.

Svájcban kötelező ellenőrzéssel és az ellenőrzött mézről a sajtóban, plakátokon, s másutt csinált propagandával *sikerült* a mézértékesítés kérdését rendezni.

Minekünk is uton és útfélen mindenütt, szóval és írással mindenképpen hirdetniünk kell a méz jelentőségét, a napi táplálkozásban, mert eltekintve az orvosi szakvéleményektől amelyek, — mint előbb kifejtettem, — a mézet egészségeseknek, betegeknek, üdülőknak, gyermekeknek, fiataloknak és öregeknek egyaránt ajánlják, *rég leszűrt igazság az*, hogy méz erősítő táplálék, izletes esemege és kitünően bevált gyógyszer! Propagálniunk kell tehát mindenképpen, *egyéniileg* é

egyesületi uton a méznek belföldi fogyasztását, mert ami belföldön fogy, az tartamos, gyakran hoz pénzt a házhoz, s bevált közmondás: jobb a sűrű krajeár, mint a ritka forint! Bár ez utóbbit sem szabad figyelmen kívül hagyni.

Hogy a fogyasztóközönséget termékeinkhez közelebb hozzuk: esináljunk továbbá *egy árat a méznek!* Miért ne lehetne a méznek szilárd ára, mint a cukornak és sörnek? Indokolatlan, sőt termelésünkre káros, hogy a pergetés idejében, május, júniusban a cukor árán-jóval alul vásárolják a mézet, míg a mezei virágzás előtt, lényegesen túlhaladja a cukor árát!

A cukorgyárak, sörgyárak és hasonló iparvállalatok *kartellbe* lépnek, hogy egységesítsék az árakat és ezzel anyagi érdekeiket minden téren megóvják. Meg is van ennek az eredménye! Lám, a cukor és sörárak esekély különbséggel ugyanazok a termelési, mint érlelési időben. Ezt a *kartell esinálta* meg; az ár egységes, a fogyasztó megszokta az árakat és betudja osztani a pénzét, — és ami a fő: kelenlősége van a falusi boltokban ép úgy kaphatja, mint a nagyvárosi üzletekben.

A méhészek azonban *nem tudnak* kartellt esinálni, ahhoz sokan vannak, gondolkozásuk sokféle s pénztelenek. Nem tudnák a kartell költségeit előlegezni. Az a méhész pedig, aki a forgalmi helyekhez közel lakik, vagy méhészkedik: könnyebben és főleg jobb áron tudja eladni a mézet, mint a másik, aki a „világtól elzárt“ helyen lakik. Előbbi természetesen nem fog sietni a kartellt megcsinálni.

A kartell különben nem is nagyon szimpatikus, — nem igazságos, de közfelfogásba ment, hogy a kartell *mérénylet* a fogyasztó zsebe ellen! Amidőn a kartellről beszélek, — csak összehasonlításokat óhajtottam tenni a kartellár és az ötletszerűen, alkalmoszerűen *ingadozó* ár között!

A szindikátusnak is az volna a célja, hogy a méhészek érdekeit megvédje és hogy meggátolja, hogy a méhészek egymást árban *ne* tudják lelicitálni. Célja, mint a kartellnek: a méz árának *stabilizálása* volna! Tehát megcsinálták a mézszindikátust, — érezhető eredménye még nincs ugyan, mert az intézmény fiatal még, de több, mint bizonyos, hogy meglesz. Nálunk nem lehetne megcsinálni a mézszindikátust, mert egy hasonló szindikátus *sorvasztó gondolatokat* támasztott a lelkekben. (Szeszszindikátus) azért hagyjuk a kérdést a későbbi időkre, s csak azért hoztam fel, hogy lássuk, miszerint egyedüli út marad számunkra, a méz árának stabilizálására: *a propaganda!*

Felhívás az E. M. E. összes tagjához.

Az E. M. E. legutóbbi igazgató választmányi ülésén elhatározta, hogy a mézértékesítés terén erőteljes propagandát fog kifejteni. E téren tendő első lépéshez az elnökség a következő körlevelet bocsájtotta ki:

Tisztelt Tagtárs Ur!

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület elhatározta, hogy a mézfogyasztásának emelése céljából erőteljes propagandát fog kifejteni. E célból propaganda cikkeket helyez el a napi sajtóban előadásokat rendez a társadalmi egyesületek, felekezetek, iskolák stb. összejövetelein a méz megrendeléseket közvetíti stb.

A közelgő karácsonyra való tekintettel nagyobb mézkirakatot óhajtunk rendezni ezuttal először Kolozsváron. Kérjük Tisztelt Tagtársainkat, hogy a kirakat részére sziveskedjenek propaganda anyagot küldeni az egyesület címére díjtalanul. Küldhető pergetett és lépesméz, viasz, mézbor, mézecet, mézestészta stb. méh termék nyers vagy feldolgozott állapotban, mézelő növények, fényképek, preparátumok, miniatür kasok, kaptárak, tervek, stb., egyéb a méhészettel kapcsolatos tárgyak. A méz üvegezéséről szükség esetén díjtalanul gondoskodunk. A beküldendő propaganda anyagot az egyesület első sorban eladni igyekszik. Ha értékes és nem eladásra szánt a beküldött tárgy (tervrajz, preparátum stb.) azt a beküldőnek visszaszolgáltatja az egyesület. Amennyiben pedig kisebb értéket képvisel a beküldendő tárgy és eladni nem sikerülne, kérjük, hogy az egyesület mézpropagandájának céljaira díjtalanul sziveskedjék átengedni.

A kirkatban kívánatra a beküldő nevét is kitéjtjük.

A propaganda kirakat céljaira szánt tárgyak beküldési határideje december 10.

Amennyiben a terv visszhangra talál Tisztelt Tagtársaink körében, úgy ennek a propaganda eszköznek a jövőre való tervszerű kiépítése tárgyában újabb megkeresést fogunk küldeni. A tétel folyamán a célnak megfelelő kereteket lehetne készíteni és azokat a méhekkal tavasszal beépíttetni, a jövő évben esetleg több erdélyi városban való kirakat rendezése céljára. A mézpropaganda hathatósabbá, változatosabbá tétele céljából szívesen fogadjuk az életrevaló és a méz értékesítés céljából eredményesnek ígérkező tervek és gondolatok közlését.

Méhésztársi üdvözléttel:

Dr. gr. Bethlen László sk.
elnök.

Török Bálint sk.
főtitkár.

December havi teendők a méhesben.

A hivatalos tél megérkezett. A természet kihalt, a méhek nyugalma teljes. Csak alig hallható zümmögéssel jelzik, hogy lnek. Ha erősebben zúgnak, valami bajuk van. A baj okát most ontosan megállapítani nehéz. Ha azonban megszilárdult téli lelem okozta vízhiány, avagy levegő hiánya okozná nyugtalanágukat, azon okkal-móddal most is segíthetünk. A méhesgazda egyen éber és leleményes; a méh lakásokat hetenkint egyszer allgassa meg, ahol baj van a zugás állandó.

Ügyelni kell arra, hogy a kijáró szabad legyen, mert a méheknek télen is sok, jó levegőre van szükségük; ne szűkítsük meg felettébb a kijárókat.

Védeni kell a méhek nyugalmát a zajtól, egerektől, melyek lépeket, a cickányoktól, melyek a méheket pusztítják. A harályok a kaptár falát is kivésik, hogy a méhekhez férjenek s a inkék is gyakran ott kopácsolnak, hogy a méheket kicsalják. A méhek mindennemű megzavarása súlyos, káros következményekkel járhat.

A méhesgazda, ha kellő kezűgyességgel és megfelelő szerzőzökkel rendelkezik, készítsen egyszerűbb kaptárakat és eszközöket, avagy javítsa ki az elromlottakat; óvassza ki az össze-nyúlt régi lépeket és viasztörmeléket; készítse el számvetését az múlt évről s csináljon üzemtervet a jövő évre; a mult tanulsá-ait használja fel a jövő terveinél.

Ápoljuk az összetartást, az egyesületi életet; buzdítsuk méhesgazda társainkat az egyesületekbe való belépésre és szaklapok áratására. A méhészkedés, mint mellékfoglalkozás, feltétlenül fizeti magát, ehhez azonban a kedvező természeti viszonyokon kívül hozzáértés kell, amit csak folytonos önképzés útján szerezhetünk meg. Hozzunk a köznek áldozatokat is, ha kell, mert csak így érhetünk el nagy célokat.

EGYLETI ÉLET

Tagdíjnyugtázás.

Az E. M. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1930. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Szász F. Kovászna, Borbáth B. Futásfalva, Halabori E. Msztmihály, Vadady G. Sárd.

1931. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Neszmerák Gy. Arad, Mezei A. Piski, Kodori L. Mludas, Kicsid A. Nagyborosnyó, Bölöni M. Crain de câmpie, ifj. Kovács F. Mband (50 L.) Szabó G. Naszód, Lukács O. Msziget, Szász F. Kovászna, Borbáth B. Futásfalva, Nagy R. Vajdaszentiván, Bartha B. Mócs, Nagy M., Bartha Gy., Barót, László G. Dicsőszentmárton, Keresztes S. Mikefalva, Csányi J., Tamás K. A. Tsztlászló, Metyás M. Balavásár, Kisfaludy J. Zödemesterháza, Bartus L. Palotailva, Grausam G. Luppény, Baumgarten Alajos Fvisó.

1932. évre 100 L. tagdíjat fizetett: Jábor J. Nszalonta, ifj. Madaras Gy. Abod, Cseh F. Torda, Finta A. Luppény, Pallos Gy., Eissen E. Mvásárhely.

Kedvező alkalom méhészeti eszközök beszerzésére.

Egyesületünknek bizományi értékesítésre átadattak a fentebb felsorolt alábbi méhészeti eszközök. Tekintettel arra, hogy azoknak ára a beszerzési ár alatt vannak kb. 25%-kal, kedvező alkalom kínálkozik ezuttal a hiányzó eszközök beszerzésére. Miután egyesületünk nem számít jutalékot a közvetítésért a portó- és postabélyeg árát postai küldés vagy levelezés esetén felszámítjuk. Megkeresés esetén válaszbélyeget kérünk.

Méhszöktető darabja 12 L, 200 drb. keretkapocs 1/c 20 L, 1 drb. Thüringi léggömbtányér 15 L, 5 darab etetővályu, fából készült darabja 32 L, 5 drb. Ritsche etető, lakkozott darabja 34 L, 3 drb. méhítató, fehér bádognál darabja 32 L, 3 drb. cukorfokoló darabja 39 L, 2 drb. mézkanál, óvális (chromozott) darabja 50 L, 2 drb. gőzviaszolvasztó dupla fallal darabja 295 L, 1 drb. méhseprű 12 L, 2 drb. rajfogó, vászonnal darabja 75 L, 1 drb. kapartársolga 10 L, 2 drb. acél kaparó darabja 25 L, 1 drb. méhsűrítő 2 betéttel 75 L, 1 drb. méhsűrő kihuzható kengyellel 60 L, 1 drb. keretfogó U alakú darabja 25 L, 1 drb. műlépvágó körkés 35 L.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kedves olvasóinknak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

Gyászhir. Demeter János siklódi tagtársunkat nagy veszteség érte. Ferenc nevű 10 éves kis fia, aki kora ifjúságának dacára már elsajátította csaknem az összes méhészeti ismereteket, elhunyt. Adjon az Isten részére csendes nyugodalmat, Demeter János tagtársunknak és családjának pedig erőt a nagy fájdalom elviseléséhez.

Gál Imre: „A méhgazdaság üzemtana“ című munkáját a szerző áldozatkészsége folytán 480 lej helyett 240 lejért rendelhetik meg az E. M. E. tagjai az egyesület titkári hivatalánál. A megrendeléssel egyidejűleg a könyv ára és postai portója, 22 lej, is beküldendő.

Az erdélyi magyar méhészeti szegénysége, nyomora és a legnagyobb gondokkal való küzdelme indította a szerzőt arra, hogy az E. M. E. útján 50% kedvezménytel adja a tagok részére munkáját. Kívánatos volna, hogy a méhészeti tudományok legújabb kutatásait is tárgyaló 400 oldalas munkát tagtársaink minél nagyobb számban rendeljék meg.

Özv. Kremnitzkyné sz. Fröhlich Ilona: Házi mézestészták és méhtermékek feldolgozása című füzetét bővített kiadásban megjelent. Kapható a Könyvtár kiadóhivatalánál magyar, német és román nyelven. A magyar kiadvány ára 25 lej, a román és német 30 lej darabonként. Portó díja: 1 lej, ajánlváltás 11 lej.